Lieta Nr. A420341212
(A00941-13/28)

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U M S

LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2013. gada 28. janvārī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese T.Jefremova,

piedaloties pieteicējas *V.Č.* pārstāvei *I.N.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Iekšlietu ministrijas pārstāvei *L.Š.*, un */iestāde/* pārstāvei *A.B.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *V.Č. (personas kods /personas kods/)* pieteikuma par morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 5000 apmērā no Latvijas Republikas par morālo kaitējumu, kas *V.Č.* nodarīts ar */iestāde/* 2009. gada 28. aprīļa rīkojumu Nr. 0107p/s un Iekšlietu ministrijas 2010. gada 30. marta lēmumu Nr. 48, kā arī par pienākuma uzlikšanu Iekšlietu ministrijai un */iestāde/* rakstveidā atvainoties *V.Č.* par morālo kaitējumu, kas *V.Č.* nodarīts ar */iestāde/* 2009. gada 28. aprīļa rīkojumu Nr. 0107p/s un attiecīgi Iekšlietu ministrijas 2010. gada 30. marta lēmumu Nr. 48.

Aprakstošā daļa

[1] 2011. gada 23. decembrī Iekšlietu ministrija (turpmāk arī – atbildētāja), izskatot *V.Č.* (turpmāk arī – pieteicēja) 2011. gada 17. novembra iesniegumu, pieņēma lēmumu

Nr. 107 (turpmāk arī – Lēmums), ar kuru nolēma noraidīt pieteicējas iesniegumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, norādot turpmāk minēto.

[1.1] Pamatojoties uz Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma (turpmāk arī – Dienesta gaitas likums) 47. panta pirmās daļas 6. punktu, ar */iestāde/* priekšnieka 2009. gada 28. aprīļa rīkojumu Nr. 0107p/s (turpmāk arī – Rīkojums Nr. 0107p/s) pieteicēja tika atvaļināta no dienesta sakarā ar amatpersonas amata likvidāciju ar 2009. gada 30. aprīli.

Iekšlietu ministrija ar 2010. gada 30. marta lēmumu Nr. 48 (turpmāk arī – Lēmums Nr. 48) rīkojumu Nr. 0107p/s atzina par tiesisku.

Iesniedzēja par minēto Administratīvās rajona tiesas spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību. Ar Administratīvās apgabaltiesas 2011. gada 8. aprīļa spriedumu daļēji tika apmierināts pieteicējas pieteikums un atzīts par prettiesisku lēmums Nr. 48. Attiecībā uz morālā kaitējuma atlīdzināšanu Administratīvā apgabaltiesa nosprieda pieteicējas pieteikumu daļā par morālā kaitējuma, kas pieteicējai nodarīts ar prettiesisku atvaļināšanu no dienesta, atlīdzinājumu atstāt bez izskatīšanas, ņemot vērā to, ka pieteicēja, iesniedzot iesniegumu par administratīvā akta vai faktiskās rīcības apstrīdēšanu, vienlaicīgi nav prasījusi atlīdzinājumu.

[1.2] Pieteicēja lūdz atlīdzināt nodarīto morālo kaitējumu Ls 5000 apmērā. Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14. panta trešajā daļā noteikts, ka morālā kaitējuma atlīdzinājumam ir jāatbilst nodarītajam kaitējumam. Tādējādi, jo nopietnāks kaitējums, jo ievērojamākam jābūt atlīdzinājumam. Maksimālo morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka apmērā līdz 3000 latiem. Ja nodarīts smags morālais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt apmērā līdz 5000 latiem.

Morālā kaitējuma tiesiskais pamats tiek uzskatīts par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Morālais kaitējums tiek prezumēts, proti, tiek pieņemts, ka konkrēts aizskārums konkrētajai personai varētu izraisīt nepamatotas ciešanas (*sk. I.Gredzena. Valsts atbildība un tās veidi. Zaudējumu atlīdzība administratīvajā procesā. Rīga: izdevniecība „Nordik", 2004, 71., 89.1pp.).*

Savukārt Administratīvā procesa likuma (turpmāk arī – APL) 96. pants noteic, ka personai iespēju robežās ir jānorāda tie apstākļi, kas dod pamatu izvērtēt kaitējuma apmēru.

Iekšlietu ministrija, izvērtējot pieteicējas pamatojumu morālā kaitējuma atlīdzinājumam, neguva pārliecību, ka ar lēmumu Nr. 48 un, pieteicējas ieskatā, nepatiesām norādēm uz „objektīviem apstākļiem" administratīvās lietas izskatīšanas gaitā pieteicējai būtu nodarīts smags morālais kaitējums.

Ņemot vērā to, ka uz pieteicējas atvaļināšanas brīdi */iestāde/* rīcībā bija informācija, kas liecināja par apstākļiem, kas pieteicējai objektīvi liedza turpināt dienestu */iestāde/*, proti, pastāvēja apstākļi, kas varētu liegt pieteicējai pieeju valsts noslēpumam, tika izdots Rīkojums Nr. 0107p/s un attiecīgi arī Lēmums Nr. 48. Taču Administratīvās apgabaltiesas ieskatā šajā gadījumā amatpersona atzīstama par neatbilstošu dienestam un tādējādi būtu atvaļināma no dienesta saskaņā ar Dienesta gaitas likuma 47. panta pirmās daļas 4. punktu.

Attiecībā uz pieteicējas rīcību un līdzatbildību Iekšlietu ministrija nekonstatē, ka pieteicējai pastāvēja iespēja ietekmēt Rīkojuma Nr. 0107p/s un Lēmuma Nr. 48 izdošanu

(neizdošanu) un ka pieteicēja ar savu rīcību būtu varējusi izmainīt lietā konstatētos apstākļus. Tādējādi Iekšlietu ministrija uzskata, ka pieteicēja ir darījusi visu iespējamo, lai kaitējumu novērstu.

[1.3] Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14. panta ceturtajā daļā noteikts, ka, ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, personiskā kaitējuma, tai skaitā morālā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās. Tādēļ pieteicēja lūdz uzlikt pienākumu */iestāde/* un Iekšlietu ministrijai rakstveidā viņai atvainoties.

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2009.gada 17. novembra sprieduma lietā Nr. SKA-505/2009 7.punktā ir atzinis, ka atbilstoši APL 94. panta ceturtajai daļai iepriekšējā stāvokļa atjaunošana, kuras rezultātā pārkāpuma radītās sekas tiek likvidētas un tiek atjaunota tiesiskā situācija, kāda, visticamāk, būtu bijusi, ja prettiesisks administratīvais akts nebūtu izdots, ir primārais atlīdzinājuma veids.

Iekšlietu ministrija ar 2011. gada 13. jūnija rīkojumu Nr. 909 „Personāla" */iestāde/* amatpersonu *V.Č.* ar 2011. gada 10. jūniju atjaunoja dienestā un pārcēla */iestāde 2/ /struktūrvienība/ /amats/* amatā.

Tādējādi Iekšlietu ministrija uzskata, ka iepriekšējā stāvokļa atjaunošana, proti, atjaunošana dienestā un nesaņemtā atalgojuma atlīdzināšana, pieteicējai ir vērtējama kā morāls gandarījums, jo nav konstatētas kādas īpaši būtiskas un ar stāvokļa atjaunošanu nenovēršamas pieteicējas morālas ciešanas.

Ņemot vērā minēto, Iekšlietu ministrija uzskata, ka nav saskatāms leģitīms pamats morālā kaitējuma atlīdzināšanai naudas izteiksmē un Iekšlietu ministrijas un */iestāde/* atvainošanās rakstveidā.

[2] Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 5000 apmērā no Latvijas Republikas par morālo kaitējumu, kas pieteicējai nodarīts ar Rīkojumu Nr. 0107p/s un Lēmumu Nr. 48, kā arī par pienākuma uzlikšanu Iekšlietu ministrijai un */iestāde/* rakstveidā atvainoties pieteicējai par morālo kaitējumu, kas pieteicējai nodarīts ar rīkojumu Nr. 0107p/s un attiecīgi lēmumu Nr. 48.

Pieteikumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] Iekšlietu ministrija Lēmumā ir citējusi Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14. pantā ietvertos morālā kaitējuma atlīdzināšanas noteikšanas kritērijus, tomēr tā nav vispusīgi vērtējusi šo kritēriju piemērošanu konkrētajā gadījumā. Proti, Lēmumā nav pamatojuma, kāpēc pieteicējas aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu aizsardzība nav pietiekami nozīmīga, savukārt, vērtējot konkrētā aizskāruma smagumu, atbildētāja aprobežojusies vienīgi ar apgalvojumu, ka morālais kaitējums neesot smags, to nepamatojot. Vērtējot iestādes – */iestāde/* un arī pašas Iekšlietu ministrijas – rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, atbildētāja būtībā centusies attaisnot */iestāde/* rīcību, norādot, ka tā rīkojusies saskaņā ar Dienesta gaitas likuma 47. panta pirmās daļas 4. punktu.

Ņemot vērā minēto, atbildētāja Lēmumā vien paudusi viedokli, ka morālais kaitējums neesot smags un iepriekšējā stāvokļa atjaunošana ir vērtējama kā morāls gandarījums, neizdarot nekādus lietderības apsvērumus atbilstoši APL 65. un 66. pantam.

[2.2] Pieteicēja norāda, ka */iestāde/* un Iekšlietu ministrijas izdotie prettiesiskie administratīvie akti un pret pieteicēju vērstā prettiesiskā faktiskā rīcība pieteicējai ir nodarījusi smagu morālo kaitējumu, proti, smagas ciešanas, šoku, neizpratni, pārdzīvojumus un apkaunojumu. Bez tam Iekšlietu ministrijas un */iestāde/* skaidrojumi tiesai, norādot uz „objektīviem apstākļiem", kas it kā liedza pieteicējai pielaidi valsts noslēpumam un tādējādi iespēju turpināt dienestu, tika balstīti uz nepatiesu un pieteicējai apmelojošu informāciju, ar to publiski aizskarot pieteicējas godu un cieņu. Pašlaik pieteicējai ir izsniegta pielaide valsts noslēpumam, kas apliecina to, ka nepastāvēja „objektīvie apstākļi", kas saistīti ar iespējamām problēmām pielaides saņemšanā, un it kā liedza pieteicējai turpināt dienestu. Arī tiesas procesa laikā pauda nepatiesas ziņas tiesību aizsardzības iestādes, kurām jākalpo par tiesiskuma un likumības garantu valstī, tāpēc pieteicēja uzskata, ka viņai nodarītais morālais kaitējums bija īpaši smags.

[2.3] Turklāt nevar atzīt par pamatotu Iekšlietu ministrijas Lēmumā ietverto pieteicējas gadījuma salīdzinājumu ar tiesu praksi citās lietās. Tikai vienā no Iekšlietu ministrijas minētajiem nolēmumiem (lietā Nr. A42438308) tiesa nolēmusi, ka iestādes lēmuma atcelšana ir pietiekams atlīdzinājums pieteicējai par viņai nodarīto morālo kaitējumu. Četros citos ministrijas minētajos nolēmumos tiesas bija vai nu uzlikušas par pienākumu iestādei rakstveidā atvainoties (vienā gadījumā) vai uzlikušas par pienākumu, iestādei atlīdzināt pieteicējiem morālo kaitējumu naudas izteiksmē. Iekšlietu ministrija nav paudusi nekādu pamatojumu tam, kāpēc tā nav vadījusies no pašas minētajiem tiesu nolēmumiem.

Iekšlietu ministrijai konkrētais gadījums bija jāsalīdzina nevis ar jebkuriem tiesu nolēmumiem, bet gan ar judikatūru līdzīgās lietās, proti, tādās lietās, kurās tiesa lēmusi par morālā kaitējuma atlīdzību gadījumos, ja pieteicējs prettiesiski atvaļināts no dienesta un iestādes savos lēmumos un tiesas procesā paudušas nepatiesas un pieteicēju aizskarošas ziņas. Piemēram, Administratīvās apgabaltiesas 2011. gada 13. decembra spriedumā lietā Nr. A42730709 par prettiesisku atbrīvošanu no amata valsts civildienestā tiesa uzlikusi pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt pieteicējai morālo kaitējumu naudā, norādot, ka apgabaltiesas ieskatā konstatētajos apstākļos, izvērtējot iepriekš norādītos lietas faktiskos apstākļus un pieteicējas pamatojumu morālā kaitējuma esamībai, restitūcija (iepriekšējā stāvokļa atjaunošana) nav atbilstoša un pamatota salīdzinājumā ar nodarījumu. Tas ir, konkrētajā gadījumā restitūcija nav adekvāta iestādes prettiesiskajai rīcībai un ar to pieteicējai nodarītajam kaitējumam. Līdz ar to, Administratīvās apgabaltiesas ieskatā, atbildētājai ir jāatlīdzina pieteicējai nodarītais morālais kaitējums naudā (sk. sprieduma 12. punktu).

[2.4] Pieteicēja uzskata, ka restitūcija (iepriekšējā stāvokļa atjaunošana) pieteicējas gadījumā nav atbilstoša un pamatota, salīdzinot ar iestāžu prettiesisko rīcību. Atbilstošs atlīdzinājums būtu Iekšlietu ministrijas un */iestāde/* atvainošanās rakstveidā un morālā kaitējuma atlīdzinājums naudā. Turklāt pieteicēja uzskata, ka viņai nodarītais morālais

kaitējums bija daudzkārt smagāks, tāpēc pieteicējai nosakāma lielāka apmēra atlīdzība naudā, nekā lietā Nr. A42730709, proti, Ls 5000.

[3] Atbildētāja paskaidrojumā norāda, ka pieteicējas pieteikumu neatzīst pilnībā un noraida kā nepamatotu uz Lēmumā norādīto argumentu pamata. Atbildētāja papildus paskaidro turpmāk minēto.

[3.1] Pieteicēja apgalvo, ka ir publiski aizskarts viņas gods un cieņa, tādējādi norādot, ka ar prettiesisko rīcību pieteicējai ir nodarīts personisks kaitējums. Savukārt Iekšlietu ministrija norāda, ka pieteicēja 2011. gada 17. novembra iesniegumā Iekšlietu ministrijai nav lūgusi ne atlīdzināt personisko kaitējumu, ne arī norādījusi tā apmēru, kā arī nav sniegusi tādu informāciju un pierādījumus, kas pamatotu pieteicējas goda un cieņas aizskaršanu.

[3.2] Atbildētāja paskaidro, ka konkrētajā gadījumā salīdzinājums ar tiesu praksi citās lietās ir nepieciešams, jo jautājuma izlemšanā par morālā kaitējuma atlīdzinājumu citas lietas ir izmantojamas kā atskaites punkts, vērtējot, kā atlīdzinājumu šajās lietās ir ietekmējis kaitējuma raksturs un kaitējuma nodarīšanas apstākļi (piemēram, tiesības saņemt atbildi uz iesniegumu nav tik nozīmīgas kā tiesības uz bērna aprūpi, savukārt dzīvokļa privatizācijas tiesību liegšana vairāku gadu garumā ir smagāks aizskārums nekā šo pašu tiesību liegšana īsākā laika posmā). Savukārt šo lietu faktiskie un tiesiskie apstākļi ir jāaplūko kontekstā ar konkrētās izskatāmās lietas apstākļiem.

[4] */iestāde/* paskaidrojumā norāda, ka pieteicējas pieteikumu neatzīst un noraida kā nepamatotu uz Lēmumā norādīto argumentu pamata. Atbildētāja papildus paskaidro turpmāk minēto.

[4.1] Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 10. panta pirmo daļu cietušais nav tiesīgs pilnīgi vai daļēji saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja viņš nav, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, darījis visu iespējamo, lai zaudējumu novērstu vai samazinātu.

Kā redzams no administratīvās lietas Nr. A420614110 (AA43-1523-11/11), izskatīšanas gaitā noskaidrotajiem apstākļiem, pieteicēja atvaļināšanas no dienesta procesā 2009. gada 8. aprīļa iesniegumā piekritusi viņas atvaļināšanai saskaņā ar Dienesta gaitas likuma 47. panta pirmās daļas 6. punktu. Šāda piekrišana izteikta, neskatoties uz 2009. gada 30. marta brīdinājumā Nr. 21/1015-IP ietverto norādi, ka pieteicējai var tikt piedāvāts cits amats. */iestāde/* amatpersonas *V.Č.* atvaļināšanas laikā */iestāde/* netika saņemta jebkāda veida informācija no atvaļināmās amatpersonas par vēlmi saglabāt dienesta attiecības un tāpēc pretendēt uz citu amatu arī citā Iekšlietu sistēmas iestādē vai Ieslodzījuma vietu pārvaldē.

Senāta spriedumos lietās Nr. SKA-787/2011 un Nr. SKA-80/2012 attiecībā uz */iestāde/* amatpersonu atvaļināšanu līdzīgā situācijā norādīts, ka katrā lietā ir vērtējami konkrētie apstākļi amatpersonas atvaļināšanas laikā, tostarp arī tas, vai atvaļināmā amatpersona ir izrādījusi patiesu vēlmi saglabāt dienesta attiecības un tāpēc pretendēt uz citu amatu arī citā iestādē. Lietā ir nozīme tam, ka pieteicēja konkrētajos apstākļos pati izvēlējās

sev izdevīgāko risinājumu, proti, piekrist atvaļināšanai no dienesta, pretendējot uz lielāka apmēra atvaļināšanas pabalstu.

[4.2] Turklāt, pieteicēja nebija vērsusies ar iesniegumu vai priekšlikumiem pie */iestāde/* vadības, lai panāktu taisnīgu un objektīvu amatpersonu izvērtējumu pirms amatpersonu skaita samazināšanas, un tādā veidā nodrošinātu tiesiska un pamatota lēmuma pieņemšanu */iestāde/*. Šāda pieteicējas rīcība būtu iespējama, ņemot vērā viņas zināšanas, kvalifikāciju un */iestāde/* ieņemtā amata – Administratīvās pārvaldes priekšnieka vietnieks, Normatīvo aktu sagatavošanas, plānošanas un kontroles nodaļas priekšnieks, kompetenci.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums ir daļēji apmierināms.

[6] Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmo daļu iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies.

Tiesa konstatē, ka ar spēkā stājušos spriedumu lietā Nr.A420614110 tā lemjošajā daļā Administratīvā apgabaltiesa ir atzinusi Lēmumu Nr.48 par prettiesisku, tādējādi pastāv pamats, lai varētu lemt par atlīdzinājuma noteikšanu pieteicējai.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 81.panta piekto daļu apstrīdētais administratīvais akts iegūst savu galīgo noformējumu tādā veidā, kā tas ir noformēts lēmumā par apstrīdēto administratīvo aktu. Šādā veidā tas ir izpildāms un to var pārsūdzēt tiesā. Tādējādi tiesa secina, ka pieteicējas prasījums ir par morālā kaitējuma atlīdzinājumu, kas nodarīts ar Lēmumu Nr.48, nevis atsevišķi arī ar Rīkojumu Nr. 0107p/s. Tiesa secina, ka pieteicējas norādītais iestādes arguments par objektīvu apstākļu pastāvēšanu, kas liegtu pieteicējai atrasties */iestāde/* dienestā tiek norādīts Lēmumā Nr.48, tādējādi nav pamata izdalīt minēto argumentu kā atsevišķu iestādes darbību administratīvā akta apstrīdēšanas procesā.

[7] Atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pantam morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir personiskais kaitējums, kas izpaužas kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmā daļa noteic, ka personisko un morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus. Šā panta trešā daļa noteic morālā kaitējuma atlīdzinājuma naudā apmēru atkarībā no kaitējuma smaguma. Savukārt šā panta ceturtā daļa kā patstāvīgu vai papildu

atlīdzinājumu paredz iestādes rakstveida vai publisku atvainošanos, ja konkrētā gadījuma apstākļos aizskārums nav smags.

Tādējādi morālā kaitējuma atlīdzinājuma pamats ir nevis jebkurš, bet būtisks tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums. Savukārt, ja tāds ir konstatēts, atlīdzinājums nosakāms atbilstoši kaitējuma smagumam. Kaitējumu var atlīdzināt, atjaunojot tiesisko stāvokli, atvainojoties un/vai piešķirot kompensāciju naudā. Tādējādi morālā kaitējuma atlīdzinājumu, tā veidu un apmēru noteic tiesību aizskāruma būtiskums un kaitējuma smagums.

[8] Pieteicējas pārstāve tiesas sēdē norādīja, ka pirms atvaļināšanas pieteicēja bija nostrādājusi */iestāde/* dienestā 11 gadus. Viņa strādāja vadošā amatā un bija pilnībā pārliecināta, ka tā ir lieta, kuru ir izvēlējusies uz visu mūžu. Pēkšņā, prettiesiskā atvaļināšana no dienesta radīja pieteicējai lielu pārdzīvojumu. Šis pārdzīvojums skāra arī ģimeni. Iestādes attieksme bija negodprātīga, netika veikta amatpersonu izvērtēšana, salīdzināšana, lai noteiktu, kam ir priekšrocības palikt dienestā. Gan pieteikumā, gan tiesas sēdē pieteicēja uzsver to, ka par iestādes negodprātību liecināja tas, ka tiesas procesā iestāde atsaucās uz objektīviem apstākļiem, kas noteica to, ka pieteicēja ir jāatbrīvo no amata. Pieteicējas pārstāve norāda, ka minētā nepatiesā informācija tika atspoguļota arī tiesas spriedumā un viņas kolēģi, draugi un paziņas, izlasot spriedumu, viegli varēja pieteicēju identificēt un uzskatīt, ka viņa ir izdarījusi kaut ko pretlikumīgu. 2009.gada beigās valstī bija ekonomiskā krīze un bija grūti atrast darbu, tas pieteicējai arī radīja papildus morālo kaitējumu, turklāt pieteicēja iepriekš bija strādājusi diezgan specifisku darbu, kas ierobežoja viņas iespējas atrast jaunu darbu.

Pieteicējas pārstāve uzsvēra, ka fakts, ka tiesas procesā par Lēmuma Nr.48 atcelšanu parādījās arguments par objektīviem apstākļiem, kas lieguši pieteicējai ieņemt minēto amatu, ir visaizvainojošākais pieteicējai.

[9] Tiesa uzskata, ka civildienesta ierēdņa prettiesiska atlaišana no amata ir uzskatāma par būtisku viņa tiesību aizskārumu, kas skar personai nozīmīgas tiesības uz darbu. Darba zaudējums un iztikas līdzekļu zaudējums, kā arī izjūta par nodarīto netaisnību objektīvi varēja radīt pieteicējai emocionālus pārdzīvojumus un morālas ciešanas, kā arī psiholoģisko spriedzi. Pieteicēja savos paskaidrojumos tiesai norādīja uz minēto ciešanu pastāvēšanu. Tiesa atzīst, ka minētās ciešanas objektīvi varēja pastāvēt tiešā cēloņsakarībā ar Rīkojumu Nr.48. Līdz ar to tiesa atzīst, ka pieteicējas prettiesiskā atvaļināšana no dienesta ir radījusi pieteicējai būtisku morālo kaitējumu un ir par pamatu morālā kaitējuma atlīdzināšanai.

Tiesa uzskata par pamatotu pieteicējas pārstāves norādīto, ka iestādes atsauce Lēmumā Nr.48 un tiesas procesā uz objektīviem apstākļiem, kas noteica to, ka pieteicēja ir jāatbrīvo no amata, varēja būt sevišķi aizskaroša pieteicējai, jo minētais objektīvi var radīt priekšstatu pieteicējai un viņas kolēģiem, ka pieteicēja ir izdarījusi kaut ko nelikumīgu vai nesaderīgu ar darbu */iestāde/*. Turklāt fakts, ka minētais arguments nav pieteicējai konkretizēts, liedza arī viņai iespēju sevi aizstāvēt un objektīvi varēja izraisīt nedrošības, apjukuma un pat

baiļu izjūtu, jo pieteicēja nezināja, kādas darbības viņa ir veikusi, kuras ir viņai liedz strādāt */iestāde/*.

Atbildētāja min argumentu par to, ka pieteicējai nav konstatējams morālais kaitējums, jo viņa ir ievērojami kavējusies ar apstrīdēšanas iesnieguma iesniegšanu augstākā iestādē. Pieteicējas pārstāve norādīja, ka sākotnēji pieteicēja vērsās Satversmes tiesā, jo vēlējās apstrīdēt attiecīgās normas, viņas pieteikums netika pieņemts, un tad pieteicēja vērsās tiesā administratīvā procesa kārtībā. Tiesa konstatē, ka Rīkojumā Nr. 0107p/s netika norādīta tā apstrīdēšanas kārtība, un pieteicēja to ir apstrīdējusi 2010.gada 6.janvārī, tātad apmēram astoņus mēnešus pēc tā paziņošanas. Tiesa uzskata, ka minētais fakts nav uzskatāms par apstākli, kas norādītu, ka pieteicējai morālais kaitējums nepastāv. Situācijā, kad persona tiek atlaista no amata, un saprot, ka iepriekšējo amatu un atalgojumu viņai pat labvēlīga lēmuma gadījumā nesaņemt, tad ir tikai pašsaprotami, ka persona rēķina to, kādi var būt viņas ieguvumi no apstrīdēšanas tādā vai citādā termiņā.

[10] Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 10.panta pirmā daļa paredz, ka cietušais nav tiesīgs pilnīgi vai daļēji saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja viņš nav, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, darījis visu iespējamo, lai zaudējumu novērstu vai samazinātu.

Tiesa nekonstatē, ka pieteicējai pastāvēja iespēja ietekmēt Rīkojuma Nr.48 izdošanu (neizdošanu) un ka pieteicēja ar savu rīcību būtu varējusi izmainīt lietā konstatētos apstākļus. Tādējādi tiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā pieteicēja ir darījusi visu iespējamo, lai zaudējumus novērstu.

Atbildētāja min argumentu, ka pieteicēja atvaļināšanas no dienesta procesā 2009. gada 8. aprīļa iesniegumā piekritusi viņas atvaļināšanai saskaņā ar Dienesta gaitas likuma 47. panta pirmās daļas 6. punktu, tādējādi pieteicēja nav, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, darījusi visu iespējamo, lai zaudējumu novērstu vai samazinātu. Šāda piekrišana izteikta, neskatoties uz 2009. gada 30. marta brīdinājumā Nr. 21/1015-IP ietverto norādi, ka pieteicējai var tikt piedāvāts cits amats.

Administratīvā apgabaltiesa spriedumā lietā Nr.A420614110 14.punktā konstatē, ka minētā piekrišana iestādei būtu saistoša tādā gadījumā, ja to varētu iztulkot kā uzteikumu atvaļināties no dienesta pēc paša vēlēšanās (Dienesta gaitas likuma 47.panta pirmās daļas 1.punkts). Taču no pieteicējas 2009.gada 8.aprīļa iesnieguma skaidri redzams, ka viņa akceptē viņas atvaļināšanu saskaņā ar Dienesta gaitas likuma 47.panta pirmās daļas 6.punktu. No iesnieguma redzams pieteicējas mērķis – tikt atvaļinātai ar konkrētu datumu, lai varētu saņemt atvaļināšanas pabalstu mēneša vidējās izpeļņas trīskāršā apmērā, nevis tikt atvaļinātai vispār. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 153.panta trešo daļu fakts, kurš nodibināts ar spēkā stājušo spriedumu tā motīvu daļā, nav no jauna jāpierāda, izskatot administratīvo lietu, kurā piedalās tie paši procesa dalībnieki. Tādējādi tiesa noraida minēto atbildētājas argumentu.

Tiesa noraida arī atbildētājas argumentu, ka pieteicēja varēja pati varēja pieprasīt taisnīgu un objektīvu sava darba izvērtējumu pirms amatpersonu skaita samazināšanas, un tādā veidā nodrošināt tiesiska un pamatota lēmuma pieņemšanu */iestāde/* un novērst zaudējumus.

Tiesa uzskata, ka pieteicēja nebija atbildīga par amatpersonu atvaļināšanas procesa tiesiskuma nodrošināšanu, tādējādi viņai nebija pienākuma vērsties */iestāde/* ar šādu iesniegumu. Turklāt, Rīkojuma Nr. 0107p/s apstrīdēšanas procesā kā izšķirošais tika minēts arguments, ka pastāv objektīvi apstākļi, kas pieteicējai liedz iespēju palikt dienestā */iestāde/*, nevis tas, ka pieteicēja tiek atlaista no amata sakarā ar amatpersonas amata likvidāciju.

[11] Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtā daļa noteic, ka atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais publisko tiesību subjekts var izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams vai nav adekvāti, samaksājot atbilstīgu atlīdzinājumu naudā.

Tomēr ir situācijas, kad *restitutio in integrum* nav iespējama, nav lietderīga vai nav atbilstīga (adekvāta). Tad atbilstoši Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtajai daļai atlīdzinājumu var noteikt naudā.

Tiesas ieskatā lietā Nr.420614110 konstatētajos apstākļos restitūcija nav atbilstoša un nav adekvāta salīdzinājumā ar Lēmumu Nr.48 pieteicējai nodarītajām morālajām ciešanām. Tādējādi tiesa uzskata, ka pieteicējai nodarītais morālais kaitējums atlīdzināms naudas izteiksmē, jo pieteicējai nodarītās morālās ciešanas ir neatgriezeniskas un tās nav iespējams vērst par labu.

Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta trešo daļu morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka apmērā līdz 3000 latiem. Ja nodarīts smags morālais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt apmērā līdz 5000 latiem.

Tiesa, ņemot vērā pieteicējas objektīvi iespējamās ciešanas sakarā ar Lēmuma Nr.48 izdošanu, uzskata, ka pieteicējai vispārēji būtu atlīdzināms morālais kaitējums Ls 500 apmērā, taču, ņemot vērā sprieduma 9.punktā norādītās pieteicējas morālās ciešanas sakarā ar nepamatotu objektīvo apstākļu, kas noteica to, ka pieteicēja ir jāatbrīvo no amata, norādīšanu Lēmumā Nr.48 un tiesas procesā, ir papildus atlīdzināms morālais kaitējums Ls 100 apmērā. Tādējādi tiesa nosaka, ka pieteicējai par prettiesiskas atvaļināšanas rezultātā nodarīto morālo kaitējumu ir jānosaka morālā kaitējuma atlīdzinājums Ls 600 apmērā, kas tiesas ieskatā ir uzskatāms par atbilstīgu atlīdzinājumu.

Minētais atlīdzinājuma apmērs nenonāk pretrunā ar līdzšinējo tiesu praksi. Tiesa ņem vērā tiesu praksi lietās Nr.A42730709 un Nr.A42757309, kur prettiesiski atlaistajām ierēdnēm tika noteikts morālā kaitējuma atlīdzinājums attiecīgi Ls 700 un Ls 500. Turklāt lietā Nr.A42730709 faktiskie apstākļi ir bijuši tādi, ka ierēdne tika atlaista no amata laikā pēc tuva cilvēka nāves un ierēdnei atrodoties grūtniecības stāvoklī, kas nozīmē ievērojamas morālās ciešanas personai, kas tiesas ieskatā pārsniedz to morālo ciešanu pakāpi, kas ir bijusi pieteicējai sakarā ar prettiesisku atvaļināšanu no dienesta.

[12] Pieteicēja lūdz kā papildus morālā kaitējuma atlīdzinājumu noteikt */iestāde/* un Iekšlietu ministrijas rakstveida atvainošanos pieteicējai. Ņemot vērā to, ka pieteicējas prettiesiskā atvaļināšana netika pamatota tikai ar vispārēju amata vietu samazināšanas pasākumu, bet gan ar nepamatotu apgalvojumu attiecībā uz objektīvu apstākļu, kas noteica to,

ka pieteicēja ir jāatbrīvo no amata, pastāvēšanu, tad tiesa uzskata par pamatotu kā morālā kaitējuma papildu atlīdzinājumu noteikt */iestāde/* un Iekšlietu ministrijas rakstveida atvainošanos pieteicējai. Tiesa uzskata, ka šajā lietā pienākums rakstveidā atvainoties ir uzliekams abām iestādēm, jo argumentu par objektīvu apstākļu, kas noteica to, ka pieteicēja ir jāatbrīvo no amata, pastāvēšanu Iekšlietu ministrijai ir norādījusi */iestāde/*.

[13] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikumu pilnībā vai daļēji apmierina, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Pieteicēja 2012.gada 18.janvārī ir samaksājusi valsts nodevu Ls 20 apmērā *(lietas 8.lapa)*.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.-251.pantu, 289.-291. pantu, tiesa

nosprieda

apmierināt daļēji *V.Č.* pieteikumu.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt *V.Č.* nodarīto morālo kaitējumu Ls 600 (seši simti latu) apmērā.

Uzlikt pienākumu */iestāde/* un Iekšlietu ministrijai mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas rakstveidā atvainoties *V.Č.*

Pieteikumu pārējā daļā noraidīt.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu *V.Č.* (personas kods */personas kods/*, dzīvojoša */adrese/*) samaksāto valsts nodevu divdesmit latu apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese T.Jefremova